

POROČILO O UPORABI PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADIH NA POLICISTE V LETU 2006

UVOD

V Upravi uniformirane policije so pripravili poročilo o uporabi prisilnih sredstev in napadov na policiste v letu 2006. Statistične podatke so pridobili iz računalniške evidence dne 26. 1. 2007.

1 UPORABA PRISILNIH SREDSTEV

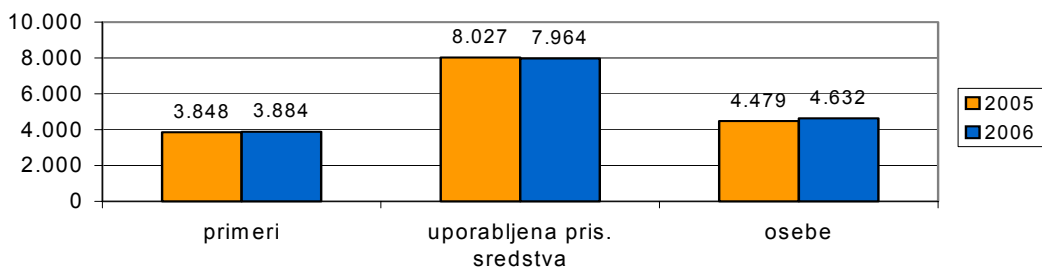
1.1 Obseg in vrste uporabljenih prisilnih sredstev

Leta 2006 so policisti v 3.884 (3.848) primerih zoper 4.632 (4.479) kršiteljev¹ uporabili 7.964 (8.027) različnih prisilnih sredstev.

Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom prej zmanjšalo za 0,8 %, število primerov, ko so bila uporabljena prisilna sredstva, se je povečalo za 0,9 %, število kršiteljev, zoper katere so bila uporabljena, pa se je povečalo za 3,4 %.

Predstojniki so ocenili, da je bilo od skupnega števila 7.964 (8.027) strokovno in zakonito uporabljenih 7.909 (7.948) prisilnih sredstev, 0 (4) strokovno, vendar nezakonito, 1 (1) nestrokovno in nezakonito ter 28 (37) nestrokovno, vendar zakonito, za 8 pa ocena uporabe na dan pridobitve statističnih podatkov še ni bila vnesena.

Uporaba prisilnih sredstev

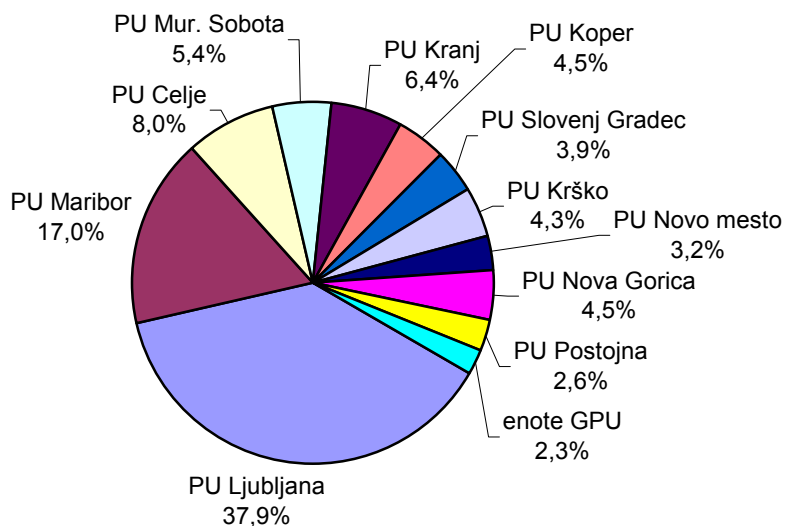
Uporaba posameznih prisilnih sredstev po policijskih enotah

POLICIJSKA ENOTA	SV	PR	FS	PAL	PS	VC	KON	PMV	SP	PUV	SO	OS	Skupaj
PU Celje	309	13	313	2					1	1			639
PU Koper	185	0	166	2					4	2			359
PU Kranj	241	3	248	13					3				508
PU Krško	204	0	137	2									343
PU Ljubljana	1.695	55	1.204	53					7	4		2	3.020
PU Maribor	546	9	768	7					23	2			1.355
PU Murska Sobota	204	3	218						3	3			431
PU Nova Gorica	162	4	185	5						1			357
PU Novo mesto	160	5	91	1									257
PU Postojna	139	2	50	13					1	1		1	207
PU Slovenj Gradec	161	11	130	4						1			307
NOE GPU	137	2	38	4									181
Skupaj	4.143	107	3.548	106	0	0	0	0	42	15	0	3	7.964

¹ Kršitelji so vse osebe v postopkih.

Legenda: SV - sredstva za vklepanje in vezanje, PR - plinski razpršilec, FS - fizična sila, PAL - palica, PS - plinska in druga sredstva za pasivizacijo, VC - vodni curek, KON - konjenica, PMV - posebna motorna vozila, SP - službeni pes, PUV - sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, SO - strelno orožje, OS - opozorilni strel

Deleži uporabe prisilnih sredstev po policijskih enotah v letu 2006

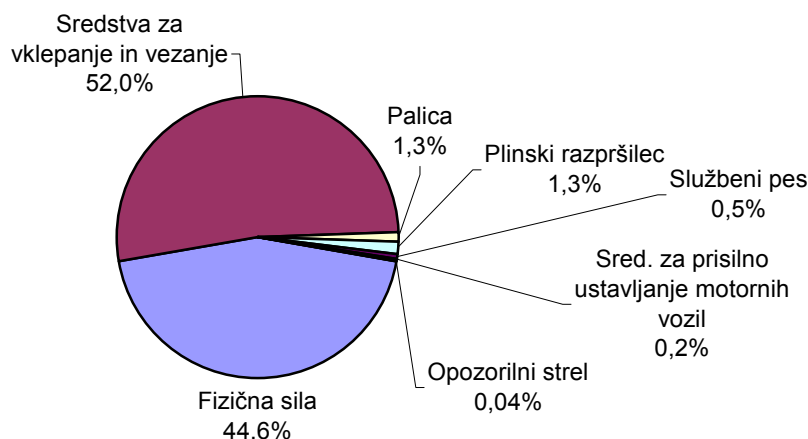

Iz grafa je razvidno, da je bilo leta 2006 največ prisilnih sredstev uporabljenih na območju PU Ljubljana (37,9 %) in Maribor (17,0 %), najmanj pa na območju PU Novo mesto (3,2 %) in Postojna (2,6 %). Delež uporabe prisilnih sredstev policistov NOE GPU je bil 2,3 %.

Vrste uporabljenih prisilnih sredstev

Vrste prisilnih sredstev	2005	2006
Fizična sila	3.701	3.548
Sredstva za vklepanje in vezanje	4.085	4.143
Palica	135	106
Plinski razpršilec	46	107
Plinska sredstva	0	0
Službeni pes	39	42
Konjenica	0	0
Sred. za prisilno ustavljanje motornih vozil	16	15
Strelno orožje	0	0
Opozorilni strel	5	3
Skupaj	8.027	7.964

Deleži uporabljenih vrst prisilnih sredstev v letu 2006

Največkrat so bila uporabljena sredstva za vklepanje in vezanje ter fizična sila, uporaba drugih prisilnih sredstev pa je bila manj številna. Od fizične sile so bili največkrat uporabljeni strokovni prijemi – 3.253-krat (3.389), strokovni udarci – 161-krat (170) in strokovni meti – 134-krat (142). Najhujše prisilno sredstvo – strelno orožje – ni bilo uporabljeno, 3-krat (5) pa so policisti izstrelili opozorilni strel.

1.2 Uporabljena pooblastila

Policisti so prisilna sredstva najpogosteje uporabili pri pridržanju (3.144-krat), prijetju (1.370-krat), ukazu (1.108-krat), ugotavljanju identitete (485-krat), privedbi na podlagi odredbe pristojnega organa (198-krat), asistenci (209-krat), privedbi brez odredbe (212-krat), ilegalnem prehodu državne meje (202-krat) in varnostnem pregledu (120-krat).

1.3 Delovna področja in oblike dela

Največkrat so policisti prisilna sredstva uporabili pri vzpostavljanju javnega reda in miru, in sicer 4.338-krat, 1.610-krat pri preiskovanju kaznivih dejanj, 955-krat pri zagotavljanju varnosti cestnega prometa, pri mejnih zadevah 486-krat, 346-krat pri spremljanju oseb, pri obravnavanju dogodkov 211-krat, pri preventivni dejavnosti 11-krat in pri varovanju oseb 7-krat.

Glede na oblike dela so policisti največkrat uporabili prisilna sredstva pri intervenciji (3.801) in patroljiranju (2.254), pri drugih oblikah dela pa manjkrat, uporabljena pa so bila predvsem milejša prisilna sredstva.

Uporaba posameznih prisilnih sredstev glede na obliko dela

Vrsta prisilnega sredstva	Asistenca	Blokada	Dežurstvo	Intervencija	Opazovanje	Patuljiranje	Poostren nadzor	Zaključna akcija	Drugo	Skupaj
Sred. za vklepanje in vezanje	63	8	9	1.653	76	1.263	34	83	954	4.143
Fizična sila – strokovni prijem	138	3	16	1.864	62	844	27	38	261	3.253
Fizična sila – strokovni udarec	1	2		85	3	53	3	1	13	161
Fizična sila – strokovni met		1		67	3	49	1	2	11	134
Palica	2			64	1	15			24	106
Plinski razpršilec				54		35	1		17	107
Sred. za prisilno ust. prev. sred.		5				10				15
Služ pes z nagobč., brez vrvice				7	4	11	4		5	31
Služ pes brez nagobč., na vrvi				2		1				3
Služ pes z nagobč., na vrvi				5		1	1		1	8
Opozorilni strel						3				3
Skupaj	204	19	25	3.801	149	2.285	71	124	1.286	7.964

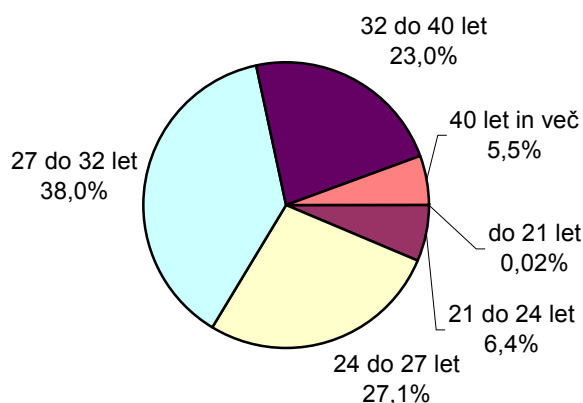
1.4 Starost policistov, ki so uporabili prisilna sredstva

Iz tabele in grafa je razvidno, da je bilo največ policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, starih od 27 do 32 let (38,0 %), precej manj je bilo starih do 24 (6,4 %) in nad 40 let (5,5 %), kar je povezano s starostno strukturo zaposlenih policistov.

Starost policistov ob uporabi prisilnih sredstev

Starost	2005	2006
do 21 let	6	1
21 do 24 let	740	381
24 do 27 let	1.566	1.603
27 do 32 let	2.099	2.253
32 do 40 let	1.137	1.363
40 let in več	295	323
Skupaj	5.843	5.924

Deleži starostnih skupin policistov

2 POSLEDICE UPORABE PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADOV

2.1 Poškodbe oseb zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov

Leta 2006 je bilo zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov na policiste poškodovanih 67 (87) kršiteljev in 90 (107) policistov. Poleg tega so bili pri 309 (242) kršiteljih in pri 31 (20) policistih vidni zunanji znaki zaradi uporabe prisilnih sredstev (praske, odrgnine, druge manjše poškodbe kože)².

Posledice uporabe prisilnih sredstev pri policistih in kršiteljih

Vrste poškodb	Policisti		Kršitelji	
	2005	2006	2005	2006
Vidni zunanji znaki	20	31	242	309
Lahka telesna poškodba	106	89	85	65
Huda telesna poškodba	1	1	2	2
Posebno huda telesna poškodba	0	0	0	0
Smrt	0	0	0	0
Skupaj	127	121	329	376

Telesno poškodovanih je bilo 1,4 % (1,9 %) kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic (telesne poškodbe in vidni zunanji znaki uporabe prisilnih sredstev) pa je bil 8,1 % (7,3 %). Pri uporabi prisilnih sredstev je bilo telesno poškodovanih 1,5 % (1,8 %) policistov, delež vseh posledic pa je bil 2,0 % (2,2%).

² V preteklosti so policisti evidentirali tudi sled poškodbe, ki pa je nov klasifikator telesnih poškodb (velja od 1. 2. 1999) ne vsebuje več. Kljub temu policisti (od 1. 10. 2003), zaradi ugotavljanja morebitnega grdega ravnanja in spremljanja posledic, ki nastanejo zaradi uporabe posameznega prisilnega sredstva, opišejo vsako praske, odrgnino ali drugo manjšo površinsko poškodbo, ki je nastala zaradi uporabe prisilnega sredstva, in sicer kot vidne zunanje znake uporabe prisilnega sredstva.

Posledice uporabe posameznih prisilnih sredstev pri kršiteljih

Vrste prisilnih sredstev	Brez posledic	Vidni zunanji znaki	Lahka telesna poškodba	Huda telesna poškodba	Skupaj	Delež posledic (v %)
Sredstva za vklepanje in vezanje	3.935	191	17		4.143	0,4
Fizična sila – strokovni prijem	3.039	153	60	1	3.253	1,9
Fizična sila – strokovni udarec	130	15	15	1	161	9,9
Fizična sila – strokovni met	108	24	2		134	1,5
Palica	101	1	4		106	3,8
Plinski razpršilec	86	21			107	0,0
Sred. za pris. ust. prev. sreds.	15				15	0,0
Služ. pes z nagobč., brez vrvica	28	1	2		31	6,5
Služ. pes brez nagobč., na vrvici	2	1			3	0,0
Služ. pes z nagobč., na vrvici	7	1			8	0,0
Opozorilni strel	3				3	0,0
Skupaj	7.454	408	100	2	7.964	1,3

Opomba: Število poškodb pri uporabi posameznih prisilnih sredstev je večje od skupnega števila poškodovanih kršiteljev, ker se pri kršiteljih šteje le končna poškodba.

Največ lahkih in hudih telesnih poškodb je bilo pri uporabi strokovnih prijemov, sredstvih za vklepanje in vezanje ter pri strokovnih udarcih. Pri uporabi prvih dveh je bil delež poškodb majhen, pri uporabi strokovnih udarcev pa velik.

Pri uporabi sredstev za vklepanje in vezanje je bil delež posledic 0,4 % (samo telesne poškodbe, brez vidnih zunanjih znakov), pri uporabi fizične sile – strokovnem prijemu 1,9 %, pri strokovnih udarcih 9,9 %, pri strokovnih metih 1,5 % in pri uporabi palice 3,8 %. Kljub dokaj pogosti uporabi plinskega razpršilca pa posledic ni bilo.

2.2 Posledice uporabe prisilnih sredstev glede na stanje kršiteljev

Stanje kršiteljev in posledice uporabe prisilnih sredstev

Stanje kršiteljev	Brez posledic	Vidni zun. znaki	Lahka tel. pošk.	Huda tel. pošk.	Skupaj
Pod vplivom alkohola	1.886	230	37	1	2.154
Pod vplivom mamil	155	10	4		169
Nepojasnjeno psihično stanje	150	9	3		162
Skupaj	2.191	249	44	1	2.485

Od 4.632 kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, jih je bilo 2.154 pod vplivom alkohola, 169 pod vplivom prepovedanih drog in 162 v nepojasnjem psihičnem stanju. Zoper navedene osebe so policisti uporabili 5.073 ali 63,7 % vseh prisilnih sredstev oz. v povprečju po dve prisilni sredstvi (sicer je povprečje 1,3 na osebo).

3 NAPADI NA POLICISTE

Med napade na policiste so všteta kazniva dejanja po čl. 302, 303, 304 in 305 Kazenskega zakonika RS.

Leta 2006 je bilo obravnavanih 208 (192) kaznivih dejanj zaradi napadov na policiste ali za 8,3 % več kot leto prej, pri tem pa je bilo oškodovanih 306 (278) policistov.

Kazniva dejanja – napadi na policiste

	2005	2006	Porast/upad (v %)
Kazniva dejanja (čl. 302, 303, 304 in 305 KZ)	192	208	8,3
Napadeni policisti	278	306	10,1

Policisti so bili največkrat napadeni na cestah, na parkiriščih, v stanovanjih, v gostinskih lokalih, na športnih prizoriščih in v policijskih prostorih.

Poleg napadov je bilo obravnavanih tudi 48 (60) groženj policistom.

4 UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

V primerjavi z letom 2005 so bila leta 2006 število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, število uporabljenih prisilnih sredstev ter tudi število primerov, v katerih so bila uporabljena, približno enaka.

Najpogosteje uporabljeni prisilni sredstvi sta bili fizična sila in sredstva za vklepanje in vezanje, in sicer v 96,6 %, kar kaže, da policisti upoštevajo načelo sorazmernosti oziroma da so pri opravljanju policijskih nalog praviloma uporabili najmilejše prisilno sredstvo. To kaže tudi podatek o telesnih poškodbah kršiteljev, ki jih je bilo glede na sredstva in način upiranja oziroma napada malo.

Iz statističnih podatkov je tudi razvidno, da so policisti več kot polovico (53,6 %) postopkov, pri katerih so uporabili prisilna sredstva, imeli s kršitelji pod vplivom alkohola, mamil ali v nepojasnjem psihičnem stanju. Za obvladanje teh oseb so uporabili 63,7 % vseh prisilnih sredstev, zoper vsako osebo pa povprečno po dve prisilni sredstvi (sicer je bilo povprečje 1,3 prisilnega sredstva na osebo).

Policisti so prisilna sredstva uporabili strokovno in zakonito v 99,3 %, kar kaže na visoko raven znanja in usposobljenosti policistov na tem področju.

Zaradi občutljivosti posega v temeljne človekove pravice in svoboščine je potrebno stalno spremljati in nadzirati uporabo prisilnih sredstev policistov. Prizadevati si moramo za odpravljanje ugotovljenih nepravilnosti, da bi bilo stanje na tem področju še boljše.